

Żyjemy w społeczeństwie wyczerpanym. Nigdy wcześniej nie mieliśmy tylu wygod, tylu technologii i tylu możliwości rozrywki... a jednak miliony ludzi żyją uwięzione przez lęk, stres, mentalny hałas i nieustanne poczucie pustki. Współczesny umysł nie odpoczywa. Ludzkie serce również nie.

Pośród tego wewnętrznego kryzysu jedno słowo zyskało w ostatnich latach ogromną popularność: mindfulness. Firmy, psychologowie, influencerzy, szkoły i aplikacje mobilne polecają go jako rozwiązanie na stres, depresję, rozproszenie umysłu, a nawet brak sensu życia.

Ale tutaj pojawia się ważne pytanie dla wielu wierzących:

Czy katolik może praktykować mindfulness bez narażania swojej wiary?

Czy jest on zgodny z chrześcijaństwem?

Czy jest po prostu neutralną techniką relaksacyjną, czy kryje się za nim duchowość niezgodna z wiarą katolicką?

Gdzie przebiega granica między świadomą uwagą a wschodnimi praktykami sprzecznymi z chrześcijańskim Objawieniem?

Odpowiedź wymaga głębi, rozeznania i równowagi. Bo ani nie wszystko, co sprzedaje się jako mindfulness, jest niewinne, ani każde ćwiczenie ciszy czy wewnętrznej uwagi nie jest automatycznie pogańskie.

Ten temat wymaga unikania dwóch skrajności:

irracjonalnego odrzucania każdej nowoczesnej techniki psychologicznej;

oraz duchowej naiwności mieszającej Ewangelię z filozofiami niezgodnymi z Chrystusem.

Kościół Katolicki posiada tysiącletnią tradycję duchową nieskończenie głębszą niż jakakolwiek współczesna moda. Problem polega na tym, że wielu katolików jej nie zna.

Czym naprawdę jest mindfulness?

Słowo mindfulness tłumaczy się zazwyczaj jako „uważność” albo „pełna świadomość”.

Ogólnie rzecz biorąc, polega ono na świadomym skupieniu uwagi na chwili obecnej, obserwowaniu myśli, emocji i odczuć bez impulsywnego reagowania.

Dziś często przedstawia się go jako zsekularyzowaną technikę terapeutyczną. Jednak

historycznie ma on korzenie w praktykach medytacji buddyjskiej, szczególnie w tradycji vipassana.

Dlatego nie każdy mindfulness jest taki sam.

Istnieją wersje:

- czysto psychologiczne;
- terapeutyczne;
- duchowe;
- ezoteryczne;
- orientalne;
- oraz inne wyraźnie niezgodne z wiarą chrześcijańską.

Tutaj znajduje się jeden z kluczowych elementów: nie wystarczy patrzeć na samą technikę; trzeba spojrzeć na światopogląd, który jej towarzyszy.

Ponieważ za wieloma nurtami mindfulness kryją się idee głęboko odmienne od chrześcijańskiej wizji człowieka:

- rozpuszczenie „ja”;
- duchowe opróżnienie;
- relatywizm religijny;
- poszukiwanie „oświecenia” bez Boga;
- odrzucenie chrześcijańskiego pojęcia prawdy;
- duchowość bez grzechu i odkupienia.

I właśnie tutaj pojawiają się problemy.

Pragnienie ciszy nie jest czymś złym — jest głęboko ludzkie

Człowiek potrzebuje wewnętrznej ciszy. Potrzebuje skupienia. Potrzebuje kontemplacji.

To nie jest idea wschodnia. To jest biblijne.

Problem współczesności nie polega na tym, że ludzie chcą medytować.

Problem polega na tym, że wielu chrześcijan zapomniało, jak robić to po chrześcijańsku.

Tradycja katolicka zawsze nauczwała:

- wewnętrznego skupienia;
- kontemplacji;
- rachunku sumienia;
- modlitwy w ciszy;
- czuwania nad myślami;
- strzeżenia serca;
- duchowej uwagi.

Na długo przed pojawieniem się słowa mindfulness święci już mówili o walce z rozproszeniem umysłu i życiu w świadomości obecności Boga.

Sam Chrystus szukał ciszy

Ewangelia nieustannie ukazuje Chrystusa oddalającego się na modlitwę:

„Nad ranem, gdy jeszcze było bardzo ciemno, wstał, wyszedł i udał się na miejsce pustynne, i tam się modlił.”

— Mk 1,35

Czytamy również:

„Lecz On usuwał się na miejsca pustynne i modlił się.”

— Łk 5,16

Cisza nie oddala od Boga.

Prawdziwa cisza prowadzi do Boga.

Problem pojawia się wtedy, gdy cisza staje się celem samym w sobie, oddzielnym od prawdy, łaski i osobowej relacji z Panem.

Wielka różnica: opróżnić się czy napełnić Bogiem

Tutaj znajduje się centrum rozeznania.

Wiele form duchowości wschodniej dąży do:

- opróżnienia „ja”;
- rozpuszczenia tożsamości;
- absolutnego oderwania;
- zanegowania pragnień;
- utraty indywidualności.

Ale chrześcijaństwo nie dąży do zaniku osoby.

Wiara katolicka naucza, że człowiek został stworzony przez Boga, umiłowany przez Boga i powołany do wiecznej jedności z Nim.

Celem chrześcijanina nie jest „zniknięcie”.
Celem jest przemiana przez łaskę.

Nie staramy się opróżnić siebie, aby wejść w nicość.
Dążymy do oczyszczenia, aby napełnić się Chrystusem.

Święty Paweł pisze:

„Teraz zaś już nie ja żyję, lecz żyje we mnie Chrystus.”
— Ga 2,20

To nie oznacza zniszczenia osobowości.
To oznacza uświęcenie.

Duchowość katolicka nie eliminuje ludzkiej tożsamości — ona ją wynosi.

Niebezpieczeństwo duchowości bez Boga

Wiele współczesnych metod mindfulness przedstawia wewnętrzny pokój jako samowystarczalny cel.

Często słyszy się idee:

„znajdź pokój w sobie”;
„połącz się z samym sobą”;
„wszystko jest w twoim wnętrzu”;
„sam sobie wystarczasz”.

Ale chrześcijaństwo naucza czegoś radykalnie innego: człowiek nie zbawia samego siebie.

Prawdziwy pokój nie rodzi się jedynie z technik mentalnych.

Chrystus powiedział:

„Pokój zostawiam wam, pokój mój daję wam. Nie tak jak daje świat, Ja wam daję.”
— J 14,27

Chrześcijański pokój nie jest zwykłym psychicznym odprężeniem. Jest owocem pojednania z Bogiem.

Człowiek może czuć się spokojny, a jednocześnie być duchowo zagubiony. Może doświadczać emocjonalnej równowagi, żyjąc daleko od łaski.

Dlatego Kościół zawsze nalega na duchowe rozeznanie.

Czy Kościół wypowiedział się na ten temat?

Tak. I to bardzo wyraźnie.

W 1989 roku Kongregacja Nauki Wiary opublikowała dokument *List o niektórych aspektach medytacji chrześcijańskiej*.

Tekst ostrzega przed niebezpieczeństwem bezkrytycznego mieszania metod wschodnich z modlitwą chrześcijańską.

Nie potępia automatycznie każdej techniki relaksacyjnej czy koncentracyjnej, ale wskazuje na poważne zagrożenia:

- zamieszanie doktrynalne;
- relatywizm;
- psychologizowanie modlitwy;
- poszukiwanie doświadczeń duchowych bez nawrócenia;
- zastępowanie Boga stanami emocjonalnymi.

Dokument przypomina, że modlitwa chrześcijańska jest zawsze:

- osobową relacją z Bogiem;
- spotkaniem z Chrystusem;
- otwarciem na łaskę;
- życiem teologicznym.

Nie jest po prostu techniką dobrego samopoczucia.

A więc... czy katolik może praktykować mindfulness?

Prawidłowa odpowiedź brzmi:

To zależy od tego, co rozumie przez mindfulness.

Może być dopuszczalny:

Jeśli chodzi o:

- ćwiczenia oddechowe;
- psychologiczne techniki koncentracji;

- relaksację;
- świadomą uwagę pomagającą radzić sobie z lękiem;
- redukcję stresu;
- kontrolę emocjonalną;

i jeśli wszystko to:

- jest oddzielone od doktryn niezgodnych z wiarą;
- nie zastępuje modlitwy;
- nie wprowadza duchowości wschodnich;
- nie prowadzi do relatywizmu religijnego.

W takim przypadku niektóre praktyki mogą być stosowane roztropnie i naturalnie, podobnie jak inne narzędzia psychologiczne.

Może być problematyczny lub niebezpieczny:

Kiedy mindfulness:

- wprowadza wierzenia buddyjskie lub panteistyczne;
- naucza, że Bóg jest bezosobową energią;
- promuje duchową pustkę;
- zastępuje modlitwę chrześcijańską;
- prowadzi do zmienionych stanów świadomości;
- miesza religie;
- neguje grzech;
- eliminuje potrzebę odkupienia;
- przedstawia wszystkie duchowości jako równoważne.

Wtedy nie mówimy już o zwykłej technice mentalnej.
Mówimy o światopoglądzie niezgodnym z wiarą katolicką.

Katolicyzm posiada ogromną tradycję kontemplacyjną

Wielu katolików szuka mindfulness, ponieważ nigdy nie poznało duchowego bogactwa Kościoła.

Tradycja katolicka posiada niezwykle skarby:

- adorację eucharystyczną;
- Różaniec;
- lectio divina;
- modlitwę myślną;
- ignacjański rachunek sumienia;
- kontemplację karmelitańską;
- ciszę monastyczną;
- wschodnią chrześcijańską hezychazję;
- nauki Ojców Pustyni.

Kościół od dwóch tysięcy lat naucza, jak uporządkować duszę.

Święta Teresa z Ávili i wewnętrzne skupienie

Święta Teresa z Ávili nauczała znaczenia wewnętrznego skupienia.

Nie mówiła o opróżnianiu umysłu.
Mówiła o wejściu do wnętrza duszy, aby spotkać Boga.

Twierdziła, że dusza jest jak wewnętrzny zamek, w którym mieszka Pan.

Chrześcijańska kontemplacja nigdy nie jest duchowym narcyzmem.
Jest pełnym miłości spotkaniem z Bogiem.

Święty Jan od Krzyża i prawdziwa cisza

Święty Jan od Krzyża nauczał, że autentyczna cisza oczyszcza serce, aby lepiej kochać.

Ale podkreślał coś decydującego:
wewnętrzne doświadczenia nie są centrum.

Centrum stanowi Bóg.

Dziś wielu ludzi szuka „dobrego samopoczucia”.
Święci szukali świętości.

A to nie zawsze jest tym samym.

Współczesny problem: szukanie dobrostanu bez nawrócenia

Duża część współczesnej duchowości poszukuje:

- spokoju bez skruchy;
- pogody ducha bez prawdy;
- dobrostanu bez ofiary;
- duchowości bez krzyża.

Ale chrześcijaństwo nigdy nie obiecywało emocjonalnie wygodnego życia.

Chrystus powiedział:

„Jeśli kto chce iść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech co dnia bierze swój krzyż i niech Mnie naśladuje.”
— Łk 9,23

Wiara nie polega jedynie na „dobrym samopoczuciu”.

Czasem życie duchowe obejmuje:

- walkę;
- zmaganie wewnętrzne;
- oschłość;
- pokutę;
- łzy;
- oczyszczenie.

A mimo to może istnieć bardzo głęboki pokój.

Współczesny lęk i duchowa pustka

Wielu ludzi szuka mindfulness, ponieważ współczesny świat niszczy duszę:

- cyfrowa nadstymulacja;
- media społecznościowe;
- nieustanny hałas;
- pornografia;
- pośpiech;
- indywidualizm;
- utrata sensu;
- oddalenie od Boga.

Problem nie jest wyłącznie psychologiczny.
Jest także duchowy.

Serce oddzielone od Boga nigdy nie znajdzie pełnego odpoczynku w ludzkich technikach.

Święty Augustyn z Hippony wyraził to mistrzowsko:

„Stworzyłeś nas bowiem jako skierowanych ku Tobie i niespokojne jest nasze serce, dopóki w Tobie nie spocznie.”

Jak znaleźć wewnętrzny pokój w autentycznie katolicki sposób

1. Odzyskać ciszę

Wyłącz telefon.
Ogranicz hałas.
Naucz się być sam na sam z Bogiem.

Wielu ludzi nie znosi ciszy, ponieważ cisza ujawnia stan duszy.

2. Praktykować modlitwę myślną

Rozmawiać z Bogiem wewnątrznie.
Rozważać Ewangelię.
Trwać w obecności Pana.

Nie trzeba opróżniać umysłu.
Trzeba ukierunkować serce.

3. Adoracja eucharystyczna

Przed Najświętszym Sakramentem dzieje się coś, czego żadna technika psychologiczna nie potrafi w pełni wywołać:
dusza wchodzi w prawdziwy kontakt z Chrystusem.

4. Oddychanie i uspokajanie się nie jest grzechem

Katolik może korzystać ze zdrowych ludzkich metod:

- głębokiego oddychania;
- relaksacji;
- świadomej uwagi;
- kontroli emocjonalnej.

Problemem nie jest powolny oddech.
Problemem jest duchowa filozofia, która czasem towarzyszy pewnym praktykom.

5. Zawsze badać treść duchową

Zapytaj siebie:

- Czy to przybliży mnie do Chrystusa?
- Czy wzmacnia moją wiarę?
- Czy prowadzi mnie do relatywizowania prawdy?
- Czy zastępuje modlitwę?
- Czy przedstawia wszystkie religie jako równe?

Rozeznanie jest niezbędne.

Wielkie zagrożenie naszych czasów: religia bez Chrystusa

Żyjemy w epoce, w której wielu ludzi pragnie:

- duchowości bez dogmatu;
- transcendencji bez posłuszeństwa;
- medytacji bez nawrócenia;
- pokoju bez krzyża;
- nieba bez skruchy.

Ale chrześcijaństwo nie jest techniką emocjonalnego dobrostanu.

Jest prawdą objawioną przez Boga.

Chrystus nie przyszedł jedynie po to, by nas uspokoić.
Przyszedł nas zbawić.

Co powinien robić roztropny katolik?

Tak, może:

- dbać o zdrowie psychiczne;
- uczyć się wyciszenia;
- walczyć z lękiem;
- praktykować świadomą uwagę;
- korzystać z roztropnych narzędzi psychologicznych.

Ale nigdy nie powinien:

- zastępować modlitwy technikami;
- mieszać religii;
- relatywizować wiary;
- szukać niejasnych doświadczeń duchowych;
- popadać w duchowości ezoteryczne;

- zapominać, że prawdziwy pokój pochodzi od Boga.

Prawdziwa chrześcijańska uważność

Autentyczna chrześcijańska „pełna uwaga” nie polega na obsesyjnym skupieniu się na sobie.

Polega na życiu w świadomości:

- obecności Boga;
- wieczności;
- łaski;
- grzechu;
- piękna;
- prawdy;
- bliźniego;
- woli Bożej.

Chrześcijanin nie szuka jedynie „bycia obecnym”.
Szuka życia w obecności Boga.

Zakończenie: ludzka dusza potrzebuje czegoś więcej niż relaksu

Mindfulness stał się symptomem czegoś głębszego: współczesny człowiek jest duchowo zmęczony.

Ma lęk, ponieważ utracił ciszę.
Ma pustkę, ponieważ utracił Boga.

Niektóre techniki uwagi czy relaksacji mogą być pomocne, jeśli stosuje się je z rozeznaniem.
Ale żadna ludzka praktyka nie może zastąpić:

- łaski;
- modlitwy;
- sakramentów;
- życia wewnętrznego;

- nawrócenia serca.

Kościół nie potrzebuje kopiować obcych duchowości, aby nauczać pokoju wewnętrznego.
Już posiada najgłębszą tradycję kontemplacyjną w historii.

Ponieważ prawdziwy pokój nie rodzi się jedynie z patrzenia w głąb siebie.
Rodzi się ze spotkania z Chrystusem.

A kiedy dusza naprawdę odnajduje Boga, odkrywa wreszcie to, czego cały świat desperacko
szuka:
odpoczynek serca.